

Örök néző

KÖNYVKRITIKA - KÖVETÉSI TÁVOLSÁG - LXIII. évfolyam, 7. szám, 2019. február 15.

Tandori Dezső: Nincs beszédülés. Tiszatáj Könyvek, Szeged, 2018, 211 oldal, 3990 Ft

Milyenek Tandori arcai? Számosak vagy inkább számtalanok (még ha nincsenek is hat milliárdan, ahogy szintén a képalírásokban áll, de afelé tendálnak), nehéz megkülönböztetni őket, kvázi-hasonmások. Születésük vagy létezésük okára persze T. D. is ad egy evidensnek tűnő magyarázatot: „Jó együtt lenni ezzel a sok fejjel”. Még akkor is, ha kicsit később hozzáteszi: „nem lehet ennyivel együtt létezni; egy-egy részükkel mégis”.

Emellett a rajzok szükségszerűségének megrendítőbb oka is van: „Madárkáink mind meghaltak. Ezek a rajzok mintegy helyettük voltak. Beszédültek mintegy az életünkbe.” Ebben az értelemben a rajzok egy gyászfolyamathoz kapcsolódnak, az egykori madártársaktól való lassú eltávolodáshoz. T. D. már nem egyedi és helyettesíthetetlen verebeket, hanem sokaságban megjelenő, egymással bármikor felcserélhető arcokat (ember- vagy szellemfejeket) rajzol. „Az arcok: önmaguk, de nem titkok. Titkok, de nem önmaguk.”